

Het Theodicee-probleem

Hoe kan een alwetende goede God het kwaad in de wereld toelaten?

Ervaringen van kwaad/lijden

- 1. In de natuur sterven en vergaan er dingen, zijn er misvormingen, verwondingen enz. .
- 2. Dingen die op zich goed of onschuldig zijn kunnen de mens schade berokkenen bv. aardbevingen, tornado's enz.
- 3. Er bestaat menselijk lijden (lichamelijk en geestelijk) en dood.
- 4. Er is kwaad dat mensen elkaar aandoen: van ruzie tot oorlogen en genocide.
- 5. Wij kennen ook het kwaad in onszelf:
 - ▶ *"Mijn innerlijk scheidt behagen in Gods wet, maar in mijn handelen ontwaart ik een andere wet, die strijd voert tegen de wet van mijn rede, en mij gevangelijk uitlevert aan de heerschappij van de zonde over mijn daden."* (Rom. 7,22-23).

Het kwaad, een argument tegen het bestaan van God?

- Het probleem van het lijden is wel het grootste argument tegen het bestaan van een God. Want hoe kan een goede en almachtige God ziekte, uitmoorden van onschuldigen enz. toelaten?
- Maar ook de vrienden van God lijden in de Schrift: Job, Tobit lijden omwille van zijn goede daden, vele profeten, de apostelen, Jezus Christus zelf. De H. Schrift omschrijft diverse vormen van lijden.
 - Het kwaad is niet enkel een theoretisch probleem
 - het is ook een mysterie dat ons allen persoonlijk raakt.
- In het atheïsme, indien het consequent doordacht wordt, is het kwaad geen mysterie en geen probleem meer. Immers er is daar geen schepper tegenover wie men opstandig kan zijn en geen goedheid/liefde.
- Alleen indien men het bestaan van God aanneemt is en blijft het kwaad een mysterie.

Theodicee

- Theodicee: is de rechtvaardiging van God.
- Het gaat over de rechtvaardiging van Gods liefde, almacht en wijsheid. Dit betekent niet dat wij onze vragen als een verwijt aan God stellen en dat Hij (via ons menselijk denken) hierop een antwoord moet geven.
- Wij bezitten geen normen om goedheid (oneindige liefde en wijsheid) en almacht van God te beoordelen. Kortom God hoeft zich niet te rechtvaardigen tegenover mensen.
- We vragen naar het waarom en de zin van het lijden om een antwoord te kunnen geven aan hen die God lasteren of ontkennen omwille van het kwaad/lijden.

Antwoorden van de mens op het probleem van het kwaad. (1)

- **Pessimisme.** Bij een aantal Griekse denkers: het zou beter zijn dat ik niet geboren was.
- **Brahmanisme en Hindoeïsme.** Het lijden van de mens is te wijten aan zijn fouten uit een vroeger leven (de wet van het karma). In het proces van samsara of zielsverhuizing kan de ziel ook via een dier verderleven. Zo wordt ook het lijden van dieren verklaard.
 - Probleem: mens weet niets van vorige levens en kan dus niets uitboeten, enz.
- **Boeddhisme.** Lijden is te wijten aan het streven en verlangen van de mens. Daarom proberen alle strevingen te vermijden. Het boeddhisme (in tegenstelling tot het brahmanisme) ontkent het "ik". Er is geen ego dat identiek blijft in het proces van verandering.

Antwoorden van de mens op het probleem van het kwaad. (2)

- **Stoïcisme.** De Stoa probeert het probleem van het kwaad weg te praten. Het lijden is weliswaar een realiteit maar noch goed noch kwaad, zodat we pijn moeten veronachtzamen. Wat voor een bepaald wezen kwaad lijkt te zijn, is het niet in het geheel van de kosmische orde. Een deugdzaam leven leiden en onverschillig zijn t.o.v. lijden, oneer, ouderdom, gezondheid, ziekte, dood, armoede, slavernij, enz. . Men moet streven naar een vrijzijn van hartstochten (ἀπαθεια). Deze poging lijdt m.n. schipbreuk omdat de stoïcijn het menselijk lijden en verdriet niet kan laten opgaan in de harmonie van de kosmos.
- **Een naïef optimisme.** Bv. het communisme of de "progress"-theorie. Er is wel lijden in de wereld maar dit is slechts tijdelijk. Dat wil zeggen dat de mens door zijn medische kennis enz. in de toekomst het lijden en het kwaad van de wereld zou kunnen wegnemen.
- **Dualistische systemen.** (Manicheïsme) Waar een goede tegen een slechte god strijdt. Aan het eind overwint dan meestal de goede.

Er zijn globaal gesproken twee soorten van kwaad.

■ 1. natuurlijk of fysiek kwaad.

- ▶ (1) Kwaad als beroving van een eigenschap of een volmaaktheid die er had moeten zijn. Bv. deze hond is blind (d.w.z. hij hoort te kunnen zien). (privatie)
- ▶ (2) Kwaad als een beroving van de gerichtheid op de mens.
- ▶ *Natuurlijk kwaad is alle kwaad dat niet met voorbedachte rade wordt veroorzaakt door menselijke wezens en dat niet het gevolg is van menselijke nalatigheid.*
- ▶ Het houdt zowel lichamelijk als geestelijk lijden in, net zo goed van dieren als van mensen; het hele spoor van lijden dat ziekte, natuurrampen en niet door mensen te voorspellen ongelukken met zich meebrengen.

■ 2. moreel kwaad.

- ▶ Het ergste kwaad waaronder de mens lijdt is het kwaad dat het gevolg is van de vrije wil.
- ▶ *Moreel kwaad is alle kwaad dat met voorbedachte rade door mensen wordt veroorzaakt doordat zij iets doen wat zij niet zouden mogen doen (of iets wat nalatige mensen laten gebeuren) en ook het kwaad dat door zulke opzettelijke handelingen of nalatig falen gevormd wordt.*

- **Het theodicee-probleem dateert van na de 16de eeuw toen men het Christendom ging verdedigen vanuit de filosofie.**

Het probleem van het kwaad

Probleem en antwoord

- Het probleem van het kwaad tegen het bestaan van God wordt meestal als volgt geponneerd:
 - ▶ **a. God is almachtig en alwetend**
 - ▶ **b. God is absoluut goed**
 - ▶ **c. Er is lijden en pijn in de wereld.**
- Deze drie uitspraken worden gezien als tegenstrijdig.
 - ▶ **Anders geformuleerd:**
 - hoe kan een alwetende, almachtige, algoede God het kwaad in de wereld toelaten.
 - OF: gezien er kwaad is bestaat God dus niet.
- Opdat de drie uitspraken een contradictie vormen moet men een van de volgende twee zinnen toevoegen:
 - ▶ **d. een goede en almachtige God kan het lijden volledig wegnemen**
 - ▶ **e. er bestaan geen moreel verantwoordbare redenen waarom God het lijden zou toelaten.**

Het probleem van het kwaad

Probleem en antwoord

- ▶ Een goede en almachtige God kan het lijden volledig wegnemen
 - ▶ Er bestaan geen moreel verantwoordbare redenen waarom God het lijden zou toelaten.
- Als een van die twee zinnen waar is dan heeft men een onoverkoombaar argument tegen het Christendom gevonden. Maar dat is niet zo.

Het probleem van het kwaad

Probleem en antwoord

- Lewis verwoordt het probleem in *The Problem of Pain* als volgt:
- "Als God **goed** zou zijn, dan zou Hij wensen dat al Zijn schepselen perfect gelukkig zijn,
- als God **almachtig** zou zijn dat zou Hij in staat zijn om dat te doen. Maar de schepselen zijn niet gelukkig.
- Daarom ontbreekt het God óf aan goedheid, óf aan macht, óf aan beide. Dit is het probleem van het lijden in zijn eenvoudigste vorm geformuleerd".

- De facto komt hier de vraag naar wat is *almacht* en wat is *goedheid*.
 - ▶ het gaat niet over een menselijke God. ... maar over God die God is en oneindig boven ons verheven.

Het probleem van het kwaad

Goedheid en almacht

■ Wat betreft de **almacht**.

- ▶ Dat God almachtig is betekent niet dat Hij zomaar alles kan.
- ▶ Als God een schepsel een vrije wil geeft dan zijn een aantal opties uitgesloten.
- ▶ Als God een vrije wil geeft en hij sluit vervolgens de mogelijkheid uit dat men deze misbruikt (en pijn veroorzaakt) dan is het geen vrije wil en sluit je het leven zelf buiten.

Het probleem van het kwaad

Goedheid en almacht

- Wat betreft de goedheid.
 - ▶ geen simpele, sentimentele en menselijke parodieën van goedheid met goedheid identificeren.
 - ▶ Gods goedheid is geen seniele welwillendheid die wil dat ieder op zijn eigen manier gelukkig wordt
 - het is niet de zorg van iemand die gasten in huis heeft.
 - ▶ het is de liefde van de Schepper die de wereld gemaakt heeft, de liefde van een vader voor zijn kind, maar ook de veeleisendheid van de liefde van een man voor zijn vrouw
- Gods goedheid heeft niet het hedonisme als doel, een leven in luilekkerland.
 - ▶ het is liefde die van God uitgaat en naar Hem terugkeert en die lijden toelaat als een noodzakelijk gevolg van de grotere gaven van leven en vrijheid.

Een verdere poging tot antwoord.

Inleiding

- allereerst: lijden/kwaad zijn niet iets positief.
- lijden is altijd een gebrek of een beroving van iets wat er had moeten zijn.
 - ▶ lijden / kwaad is nooit iets positiefs (nooit iets substantieels).
 - ▶ het is steeds een gemis van het goede dat er had moeten zijn.
 - vergelijk: ik kan geen gat hebben zonder kous.
 - springstoffen zijn nuttig. Ze kunnen echter ook negatief d.w.z. tegen mensen gebruikt worden.
- er zijn slechte dingen maar het kwaad op zich bestaat niet.
 - ▶ de realiteit van het kwaad is dat het niet is (negatie) of een beroving is van iets wat er hoort te zijn (privatie).

Het antwoord van de Christelijke filosoof

Het kernstuk van de verdediging is de verdediging van de
(waarde van de) vrije wil

- **de verdediging van de vrije wil** (Free will defence) stelt het vrij zijn van de mens vrijheid veronderstelt, maar dat dit onvermijdelijk de mogelijkheid van moreel kwaad inhoudt.
- een God die mensen zo'n vrije wil geeft, brengt noodzakelijkerwijs de mogelijkheid voort dat er kwaad plaatsvindt, en onttrekt het al dan niet plaatshebben daarvan aan Zijn eigen controle.
 - ▶ het zou tegenstrijdig zijn om dat aan te nemen dat God ons zo'n vrije wil zou geven en toch zou garanderen dat wij hem altijd op de juiste manier gebruiken.
 - ▶ een wereld waarin mensen goed kunnen doen, maar elkaar geen of enkel beperkte schade kunnen toebrengen is een wereld waarin zij slechts een zeer beperkte verantwoordelijkheid voor elkaar hebben.

Het antwoord van de filosoof (2)

- de ingeschapen mogelijkheid van moreel kwaad is een noodzakelijke voorwaarde voor het grote goed dat de vrije wil is (het is nodig om werkelijk te kunnen liefhebben (haten)).
 - ▶ of er kwaad gebeurt, ligt (als gevolg van Gods keuze) buiten Gods controle en is aan ons.
- Let wel: als ik lijd ten gevolge van de in vrijheid gekozen slechte daad van een ander, dat niet alleen maar ten nadele is van mij.
 - in een bepaald opzicht kan het goed voor mij zijn.
 - mijn lijden is enkel totaal zinloos als het enige goede ding in het leven zintuiglijk plezier was, en het enige slechte zintuiglijke pijn
 - omdat de moderne wereld de neiging heeft om in termen van genot of plezier te denken lijkt het probleem van het kwaad ook zo doordringend.

Het antwoord van de filosoof (3)

Sommige dingen zijn vanuit het geheel waar zij bij horen te verklaren

- lijden bij de geboorte scheidt een blijvende band tussen moeder en kind.
- zonder het sterven van antilopes kan er geen leeuw bestaan.
 - (de leeuw is overigens ook nodig voor het in stand houden van de kwaliteit van het antilopenbestand.)
- lijden en sterven voor vaderland, voor vrouw en kinderen laat zien dat er hogere waarden zijn
- lijden geeft een nieuwe dimensie aan het leven.
 - **Het confronteert je met het vervelende feit dat je sterfelijk bent.**

Het antwoord van de filosoof (4)

Er zijn dingen die moeilijk door het geheel te verklaren zijn

- bv. rampen, geestesziekten, dood van onschuldige kinderen, een disproportionele pijn die blijkbaar de normale functie van pijn ter waarschuwing overstijgt.
- de Christelijke filosofie leert ons dat Gods liefde voor de mens iets anders dan een hedonistisch doel heeft.
- men moet het zien tegen de achtergrond van de korthed van dit leven. Het leven heeft een eeuwigheidsdimensie, vanuit dat geheel moeten wij alles bekijken.
 - ▶ terwijl wij mensen enkel een korte periode van tijd kunnen overzien.
 - Bv. men verplicht kinderen ook te studeren tegen hun wil, zij zien zelf de noodzaak daarvan nog niet binnen de context van heel hun leven, daarom verplichten tot iets wat zij niet graag doen.

Het antwoord van de filosoof (5)

De dingen zijn niet hun bestaan

- de dingen zijn niet hun bestaan maar hebben het gekregen.
- Filosofisch heeft het fysieke kwaad nog enige zin.
 - ▶ God heeft de dingen hun eigen natuur, wetten en werking gegeven.
 - ▶ Deze natuur is de omgeving waarin de mens leeft.
 - ▶ Gebeuren er rampen dan zijn zij vaak te verklaren door het feit dat de mens ze in feite uitdaagt, door bv. in het delta-gebied van een rivier te gaan wonen of op een geologische breuklijn.
- het **natuurlijke** kwaad is een stimulans voor de mens om zijn kennis te verdiepen en zijn lot en dat van anderen mee in de hand te nemen.
 - ▶ De (directe) oorzaak van mank lopen is ook niet God, maar bv. het te korte been.

Het antwoord van de filosoof (6)

De slechte vrije handeling is een onvermijdelijk gevolg van de perfectie die onze vrijheid is

- dat dit verstrekkende gevolgen kan hebben zien wij in verschrikkelijke consequenties zoals genocide (bv. in Auschwitz).
- als we vragen wie de mens is dan moeten wij antwoorden dat hij eigenlijk niet ten volle "is". De mens mag dan wel een persoon zijn met een eeuwige ziel. Hij moet nog ten volle worden wat hij "is". Het menselijk leven is dynamiek en activiteit.
- het is nu precies de adel van de mens (en de mensheid) dat hij door zelf keuzes te maken zijn volmaaktheid kan, mag en moet nastreven.
- goed is een mens, indien hij zich richt op zijn eigenlijke bestemming en dat is uiteindelijk de oorsprong van al het goede.
 - ▶ het ergste voor de mens is niet zozeer het kwaad dat hij ondergaat maar het kwaad dat in en door zijn vrije handelingen plaatsvindt.

Het antwoord van de filosoof (7)

De mens kan zondigen

- De mens is het hoogtepunt van de wereld.
 - ▶ hij is geroepen om God in vrijheid lief te hebben.
 - ▶ hij wordt hierbij door verschillende waarden aangetrokken.
 - deze moet hij onderzoeken, ordenen en zich richten naar de bedoelingen van Zijn Schepper.
 - de mens kan ook wanorde veroorzaken.
 - zonde is niet iets positief.
 - het is een daad die negatief is, in de zin dat hij de gerichtheid op God mist.
 - de ordening op God ontbreekt.
 - het is daardoor iets negatiefs.

Het antwoord van de filosoof (8)

Zonde is een negatieve daad

- voor velen is het niet direct duidelijk dat de zonde een negatieve daad is. Immers men doet meestal toch iets wat men een positieve daad zou noemen.
- Daarom een analogie.
 - ▶ een kwaadaardige hersentumor kan men ook positief omschrijven als de aanwezigheid van een tumor, zo kan men ook de zonde omschrijven als iets positiefs dat men doet. Maar net zoals een tumor negatief is omdat daardoor het leven bedreigd wordt en de gezondheid geruïneerd is zo is ook door de zonde de band met God en de door God bedoelde orde verstoord.
- het verleidelijke is dat de zondaar iets goeds meent te grijpen.
 - ▶ hij wil echter het grote goed niet zien omwille van een klein goed.
 - ▶ hij begeert wellicht iets goeds, maar hij begeert het onordelijk.
 - hij wil iets dat hem niet past, nu niet past, of dat recht ingaat tegen het doel van zijn bestaan.
 - ▶ wie zich ontworstelt aan God moet niet verbaasd staan wanneer hij door de wanorde die hij zelf ontketend heeft, lijdt.
 - denk aan de moordenaar die lijdt onder schuldgevoelens.
- dat wil dus zeggen dat onze daad niet Gods daad is
 - ▶ ook al hebben wij alle mogelijkheden en ons zijn van God gekregen.

Het antwoord van de filosoof (9)

kwaad in de natuur

- de natuur gaat vaak verspillend om met het leven, bv. hoe jonge dieren vaak massaal afgeslacht worden door hun predatoren, of hoeveel zaad er verloren gaat ...
 - deze (mogelijke) opwerping is vaak terug te voeren op het toekennen van menselijke eigenschappen aan dieren
 - vergelijk het verschil van medelijden met een zeehondje, met zijn leuke kleuterogen en niet met een rat.

- om echt te kunnen lijden moet men er zich bewust van zijn, heeft men dus verstand nodig.
 - een (gewerveld) dier voelt pijn van ogenblik tot ogenblik, maar lijdt niet zoals een mens... .

Het antwoord van de filosoof (10)

Conclusie

- uiteindelijk is kwaad dat een niet zijn of beroving is niet iets dat een eerste oorzaak moet hebben (d.w.z. het komt niet rechtstreeks van God), maar er moet wel een oorzaak zijn voor het niet zijn van het goede.

- uiteindelijk kan het kwaad enkel vermeden worden
 - ▶ als er geen dingen bestaan
 - maar het bestaan van de dingen is een groot goed

 - ▶ of dat alle dingen positief oneindig zouden zijn (wat onmogelijk is)
 - maar alle schepselen zijn omdat ze geschapen zijn eindige dingen

Het antwoord van de filosoof (10)

Conclusie (2)

- de natuur volgt een orde en wetmatigheid die (normaliter) los staat van de morele orde.
 - ▶ een vliegtuig vol vrome pelgrims kan evengoed neerstorten als een vrachtvliegtuig vol oorlogstuig

- Heiligheid en de machten van deze wereld gaan niet noodzakelijk hand in hand.
 - ▶ sommige "gelovigen" hebben onbewust een verlangen naar een theocratie waarbij God hen op een bijzondere wijze leidt.
 - ▶ dit verlangen naar theocratie (of clericalisme) zou tot minstens een even grote chaos voeren.

Antwoorden van de Openbaring (1)

De H. Schrift

- het lijden is niet iets dat door God gewild is.
- God schiep de mens en wereld zonder lijden.
- lijden en dood zijn volgens de Schrift een straf voor de eerste zonde.
 - ▶ waarom God zonde en verdoemenis niet voorkomt dat weten wij mensen uiteindelijk niet.
 - ▶ God wil geen ontrouw (aan Hem), maar Hij laat ontrouw toe en ontnemt ons niet de vrijheid.
- het lijden
 - ▶ kan en zal vaak heel hard zijn op ogenblik zelf (Job 42,2-5)
 - ▶ los van het zicht op de eeuwigheid is het vaak onbegrijpelijk (Wijsh. 3-4)

Antwoorden van de Openbaring (2)

Verklaringsmodellen van het O.T., die niet voldoen

- 1. het goede wordt beloond, het kwade gestraft;
- 2. het goede wordt beloond, het kwade gestraft in de toekomst (in deze wereld);
- 3. lijden als ervaring van Gods aanwezigheid;
- 4. lijden ter uitzuivering/genezing (Medicinal suffering);
- 5. lijden als test;
- 6. lijden ter uitzuivering (purificatie);
- 7. Job en het mysterie van God;
- 8. plaatsvervangend lijden;
- 9. leven na de dood.

Antwoorden van de Openbaring (3)

Het lijden van Jezus

- het lijden van één mens (godmens) Jezus Christus, dat Hij vrijwillig en onschuldig onderging, is het instrument van verlossing geworden.
- vanuit de Openbaring heeft het lijden een diepe zin gekregen
 - ▶ maar lijden blijft steeds lijden en dus iets negatief.
 - ▶ het lijden en de zonde die een gevolg zijn van de vrije wil van engelen en mensen heeft God de Schepper mee opgenomen in het realiseren van zijn plan met de schepping
 - ▶ Hij aat dit toe met het oog op de incarnatie, waarin Christus het lijden niet uit de weg gaat maar de hele schepping de weg toont naar de volheid van het goede.
- de diepe reden is blijkbaar dat de schepping zonder kwaad wel Gods goedheid en wijsheid zou openbaren maar niet van Zijn medelijden en liefde.

Antwoorden van de Openbaring (4)

Gedachten (1)

Lijden met Christus

- Lijden met Christus. Paulus zegt: *wij delen in het lijden met Christus, maar wij zullen ook delen in Zijn vertroosting* (2 Kor. 1,5). Christus heeft het lijden niet geschuwd. Hij heeft het gebruikt om ons te verlossen, daarom is het niet iets volledig negatief voor de Christen. M.n. lijden omwille van trouw aan Hem heeft zin.
 - ▶ *"Zalig die vervolgd worden... Zalig zijt gij, wanneer men u beschimpt, vervolgt en lasterlijk van allerlei kwaad beticht om mijnentwil. ... want groot is uw loon in de hemel."* (Mt. 5,10v)
 - ▶ *"Zij (het sanhedrin) riepen de apostelen, lieten hen geselen, verboden hun te spreken in de naam van Jezus en stelden hen in vrijheid. Zij verlieten het Sanhedrin, verheugd dat zij waren dat we waardig bevonden waren smaad te lijden omwille van de Naam."* (Hand. 5,40-41)
- Onverdiend lijden verdragen, als gevolg van zijn trouw aan Christus, is een vereniging met het lijden van Christus, die totaal als onschuldige voor ons gestorven is.
 - ▶ *"Want met God in gedachten onverdiend leed verdragen is iets moois. Slagen verduren die men verdiend heeft is niets bijzonders. Maar geduldig verdragen dat gij te lijden hebt om uw goede daden, dat is het wat God behaagt."* (1 Pe. 2,19-20)

Antwoorden van de Openbaring (5)

Gedachten (2)

- Jezus heeft erop gewezen dat het lijden onvermijdelijk is. "*Wie mijn volgeling wil zijn, moet Mij volgen door ... elke dag opnieuw zijn kruis op te nemen*". (Lc. 9,23; vgl. 21,12,-19)
- Lijden kan ons verenigen met Christus en Zijn verlossingswerk. Het is een deelname eraan, ja het kan een uitboeten zijn omwille van de anderen. "*Dat ik voor u mag aanvullen wat nog ontbreekt aan de verdrukkingen (lijden) van de Christus, ten bate van zijn lichaam, dat is de Kerk*" (Kol. 1,24).
- Lijden kan een middel zijn dat God toelaat om ons met de werkelijke dingen van het leven te confronteren. Het laat ons ons oog richten op het eeuwige leven. Immers als wij geen geloof zouden hebben in het eeuwig leven dan waren wij de ongelukkigste van alle mensen (1 Kor. 15,19).
- Vanuit het eeuwig leven en vanuit God gezien heeft het lijden allemaal een andere betekenis (Wijsh. 3-4). Het lijden hier weegt niet op tegen de heerlijkheid die Gods getrouwen te wachten staat. "*Ik ben er zelfs van overtuigd dat het lijden van deze tijd niet opweegt tegen de heerlijkheid waarvan ons de openbaring te wachten staat*" (Rom. 8, 18).

Antwoorden van de Openbaring (6)

Gedachten (3)

- Soms kan God het lijden toelaten om er een hoger goed uit te halen. Het kan een moment van bezinning zijn, vgl. Joh. 9,3 over de blindgeborene: "*Noch hij, noch zijn ouders hebben gezondigd, maar de werken Gods moeten in Hem openbaar worden.*"
- God kan lijden toelaten om ons geloof te beproeven. (Jac. 1,1-18; 1 Pe. 1,6-9) Wij moeten in dit leven ook ons eeuwig heil verdienen door trouw in het geloof en door een leven te leiden dat God aangenaam is.
- Het boek Job maakt heel duidelijk dat ook de rechtvaardigen te lijden hebben en dat het lijden in deze wereld ook vaak rechtvaardigen treft. De Schrift maakt ons ook duidelijk dat de vergelding niet in dit leven plaatsvindt. (Vgl. Wijsh. 3-4)
- De erfzonde waarmee iedere mens besmet is uit zich erin dat mensen elkaar leed aandoen. "Wanneer nu bederf doordringt in de zielen, zullen zij ongetwijfeld die mogelijkheid gebruiken om elkaar leed te berokkenen en misschien is hiermee 80% van het menselijke leed verklaard." (Lewis)

Antwoorden van de Openbaring (7)

Gedachten (4)

- God (de Voorzienigheid) zal uiteindelijk alle kwaad nog ten goede richten. Zoals stiltes hun plaats hebben in de muziek, zo zal ook het lijden zijn plaats hebben in het geheel van Gods plan. Augustinus: "*God die het hoogste goed is, zou op geen enkele manier toelaten dat er iets kwaad zou bestaan in zijn werken, tenzij Hij zo almachtig en goed is, dat hij ook iets goeds maakt uit het kwade.*" (Ench. 11)
- De kortheid van dit leven tegenover het eeuwige: "*Ik ben ervan overtuigd dat het lijden van deze tijd niet opweegt tegen de heerlijkheid waarvan ons de openbaring te wachten staat*" (Rom 8,18).
- Lijden is steeds een soort straf voor de opstand van de mens tegen God. Zij het dat het niet steeds het gevolg is van persoonlijke schuld.
- Lijden ook als Christen kan plaatsvervangend lijden zijn. "*Ga, want die man is mijn uitverkoren werktuig om mijn Naam uit te dragen onder heidenen en koningen en onder de zonen van Israël. Ik zal hem laten zien, hoeveel hij om mijn Naam moet lijden.*" (Hand. 9,15-16)

Antwoorden van de Openbaring (8)

Gedachten (5)

- De beloning van God voor een goed leven is niet het doel van de mens het gaat erom om God lief te hebben omdat Hij God is en niet voor een of andere beloning.
- Door het kruis van Jezus is de betekenis van het lijden veranderd. Het wordt niet enkel gezien als het gevolg van de menselijke eindigheid die door een soort ascese of inzicht overwonnen moet worden. Het is niet langer het gevolg van zonde. Voor de gelovigen wordt het lijden door de dwaasheid van het kruis (die wijzer is dan menselijke wijsheid) een uitnodiging om deel te nemen aan Christus' verlossende liefde en om zichzelf te offeren voor God en zijn mede-Christenen.

Enkele overwegingen

C.S. Lewis, *Gods Megafoon*

- "God fluistert tot ons in onze vreugde;
 - ▶ Hij spreekt tot ons in ons geweten
 - ▶ maar Hij roept luid in ons lijden.
 - ▶ Het lijden is de megafoon om de wereld wakker te roepen... ."

Enkele overwegingen (2)

C.S. Lewis

- "Wij zouden tevreden zijn met een God, die bij alles wat we graag deden zou zeggen: 'Wat doet het er eigenlijk toe, als ze hun zin maar krijgen'".
- "Terwijl de eerste en geringste uitwerking van het lijden de illusie aan gruizels slaat, dat alles goed gaat, vernietigt de tweede uitwerking de illusie, dat hetgeen wij hebben, hetzij goed of kwaad in zichzelf, van onszelf is en voldoende voor ons."
- "Men kan zich voorstellen dat een met gevoel begiftigd schilderij, nadat het voor de tiende keer afgeschuurd en afgekrabd en opnieuw opgezet is, zou wensen maar een losse krabbel te zijn, die in een paar tellen klaar was. Evenzo is het voor ons natuurlijk, dat wij verlangen dat God voor ons maar een minder glorieuze en moeilijke bestemming had bepaald. Wij verlangen dan echter niet naar meer, doch naar minder liefde."

Einde

- Christus heeft het lijden niet weggenomen, maar het wel zinvol gemaakt. Het is nl. de weg naar het Vaderhuis geworden.